

Obnova

Časopis za kulturu, društvo i politiku

10. BROJ | LISTOPAD 2018

TEMA BROJA

Konzervativna revolucija

Obnova

Časopis za kulturu, društvo i politiku

Listopad, 2018. godine

Obnova

Časopis za kulturu, društvo i politiku

NAKLADNIK

Udruga „Obnova“

ZA NAKLADNIKA

Marko Paradžik

UREDNIŠTVO

Davor Dijanović, Marin Sabolović

GLAVNI UREDNIK RUBRIKE „UMJETNOST“

Ante Brešić Mikulić

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK

Marko Paradžik

TAJNICA UREDNIŠTVA

Nikolina Rodić

LEKTURA

Tihana Pšenko Miloš

RECENZENTI

FOTOGRAFIJE UZ ČLANKE VEZANE ZA TEMU BROJA

Marko Paradžik i Janja Hrkač Paradžik

GRAFIČKI DIZAJN, PRIJELOM I PRIPREMA ZA TISAK

Brandiac

TISAK

Tiskara Zebra

ISSN

1849-0697

MREŽNE STRANICE

www.obnova.com.hr

E-MAIL

casopis.obnova@gmail.com

DAVOR DIJANOVIĆ

davor.dijanovic@gmail.com

MARKO PARADŽIK, MAG. IUR.

theodorospara@gmail.com

IVAN DADIĆ, UNIV. BACC. ING. NAUT

dada128@hotmail.com

TIHANA PŠENKO MILOŠ, MAG. EDUC. CROAT., MAG., MAG. COMM.

tihana158@gmail.com

MARKO MUSTIĆ, STUDENT SOCIOLOGIJE

marko.mustic@gmail.com

NIKOLINA RODIĆ, STUDENTICA EKONOMIJE

rodicnikolina@hotmail.com

DINO LJUBIĆ, STUDENT POMORSKOG FAKULTETA U SPLITU

uvelavristina@hotmail.com

PETAR ČUJO, MAG. ART

cujo.petar@gmail.com

MARIO TOMAS, MAG. HIST

mariotms1@gmail.com

EDIN MUFTIĆ, MAG. HIST

eddin.muftic@gmail.com

TIHOMIR VUK, MAG. HIST

tvuk26@hotmail.com

LEO MARIĆ, MAG. HIST.

leo.maric91@gmail.com

JOSIP VDOVIĆ, MAG. HIST

josip.vdovic@hotmail.com

ANTONIO KARLOVIĆ, MAGISTAR POLITOLOGIJE

karlovicz202@gmail.com

DRAŽEN STOJANOVIĆ, MAGISTAR TEOLOGIJE

drazen_rama@hotmail.com

FRANJO MATANOVIĆ

franjomatanovic@gmail.com

Sadržaj

MARKO PARADŽIK

Razgovor s odvjetnikom Krešimirom Planinićem 8

MARKO PARADŽIK

Carl Schmitt - Uvod u osnove filozofije prava konzervativne revolucije 16

DAVOR DIJANOVIĆ

Razgovor s Matom Mijićem 32

Tema broja

MARIO TOMAS

Evola i Jünger, tradicionalistička kritika 40

DINO LJUBIĆ

Razgovor s Karlom Starčevićem 51

LEO MARIĆ

Konzervatizam i revolucija u političkoj misli Josepha de Maistrea 56

NIKOLINA RODIĆ

Razgovor s Tanjom Trošelj Miočević 64

MARKO PARADŽIK

Prikaz knjige "Hrvati pod KOS-ovim krilom (završni račun Haaškog suda)" 72

TIHOMIR VUK

Djelovanje kardinala Alojzija Stepinca tijekom Drugog svjetskog rata 76

Razno

EDIN MUFTIĆ

Abdul-Malik i Kupola na stijeni – Razgradnja jednog mita 86

IVAN DADIĆ (DADO DADA)

Poganstvo i gospodin Lowes Dickinson (prijevod) 94

Umjetnost	PETAR ČUJO Prikaz likovnog umjetnika (kifarstvo) 102
	EDIN MUFTIĆ Mahmud Darviš, <i>Faze Anat</i> 104
	MARKO PARADŽIK Recenzija predstave <i>Tko je ubio Zvonka Bušića</i> 111
<hr/>	
Književnost	KALIOPA A. B. Šimiću 118
	ANTONIO KARLOVIĆ Moć dugih noževa, Njemačka, Wagner, Marija nakon raspeća, On, Patetika 119
	JOSIP VIDOVIĆ Kapljica, Pjena 129
	DRAŽEN STOJANOVIĆ Stanodavac praznine 131
	FRANJO MATANOVIĆ Nenormalna normalnost, U boli ranjeni, Jedna jednakost koja postoji je, Sljedbenik religije Seks, Drugs & Rock'N'Roll, Seksualna religija, O Hendrixu i drugim stvarčicama, Crvene i crne marame 132
	MARKO MUSTIĆ Ugodan razgovor (kratka priča) 138
MARKO PARADŽIK Odžak (kratka priča) 150	

Conservatism and Revolution in the Political Thought of Joseph de Maistre

AUTOR:

Leo Marić¹

Pregledni članak | Rukopis zaprimljen: 15.2.2018 | Rukopis prihvaćen za tisak: 10.04.2018.

SAŽETAK

Članak daje pregled kontrarevolucionarne i konzervativne ideologije Josepha de Maistrea (1753. – 1821.), savojskoga diplomata i političkoga mislioca. Nakon kratkoga prikaza Maistreova života i djelovanja u prvom poglavlju, autor u sljedećem dijelu opisuje njegovu kritiku Francuske revolucije i prosvjetiteljskih društvenih teorija. U posljednjem su poglavlju istraženi često zanemarivani konzervativni ele-

---

¹ mag. hist., leo.maric91@gmail.com

menti u Maistreovoj političkoj misli.

Ključne riječi: *Joseph de Maistre, Francuska revolucija, konzervatizam*

1. Uvod

Konzervatizam kao moderna politička ideja nastao je nakon Francuske revolucije kao odgovor na nestabilnost i političko nasilje koje je ona proizvela. Najpoznatiju političku kritiku revolucionarnih ideala iz konzervativne perspektive iznio je britanski političar irskih korijena Edmund Burke u svojem eseju "Razmišljanja o revoluciji u Francuskoj" iz 1790. godine.² U Burkeovoj sjeni ostao je Joseph de Maistre, politički mislilac i diplomat iz frankofone Savoje čija su djela stvorila temelj za razvoj kontinentalnoga konzervatizma u 19. stoljeću. Taj doprinos europskoj političkoj misli čini ga vrijednim da bude predmet ovoga rada. U članku ću analizirati Maistreovu kritiku Francuske revolucije, ali i revolucionarne politike općenito, te njegov pokušaj afirmacije konzervativnih političkih načela.

2. Od Savoje do Rusije i opet nazad

Iako je njegov politički opus gotovo u cijelosti posvećen francuskim temama, Joseph de Maistre rođen je 1753. u Chamberyju u Savoiji, tada dijelu Kraljevstva Pijemont – Sardinija. Njegova obitelj izvorno je pripadala višoj građanskoj klasi, ali je 1778. njegov otac, sudac i senator, za zasluge u kodifikaciji savojskoga zakonodavstva dobio naslov grofa. Maistre je studirao pravo u Torinu, a od 1772. radio je kao odvjetnik i zatim kao sudac u svojem rodnom gradu. Do 1788. već je postao senator, što se u Savoiji smatralo vrhuncom pravničke karijere. U tom je razdoblju bio i član masonske lože škotskoga obreda, među čijim je redovima tada bilo i katoličkih biskupa i svećenika te plemstva. Istodobno, bavio se proučavanjem francuske prosvjetiteljske literature, a čitao je i različite britanske mislioe 17. i 18. stoljeća. Vjerojatno pod utjecajem te literature, Maistre je isprva bio zagovornik umjerenih reformi, zagovarajući povratak na staru, feudalnu monarhiju, a odbacujući prosvijećeni apsolutizam.

---

2 Edmund Burke, *Razmišljanja o francuskoj revoluciji i o raspravama nekih društava u Londonu u svezi s tim događajem*, Politička kultura, Zagreb (1993.).

Već od 1788., savojski je senator postao kritičan prema prosvjetiteljskim i pre-revolucionarnim kretanjima u susjednoj Francuskoj. Nakon što je dobio vijest da je na velikoj skupštini u Versaillesu 4. kolovoza 1789. (tri tjedna nakon rušenja Bastille i početka Francuske revolucije) ukinut feudalizam, u Maistreu se dogodio potpuni preokret i postaje oštar protivnik Revolucije. Jake argumente za svoj novopobuđeni konzervativizam dobio je sljedeće godine kada je pročitao Burkeova „Razmišljanja o revoluciji u Francuskoj”. Njegova kritika Francuske revolucije ostavila je traga u kasnijim Maistreovim djelima.

U rujnu 1792. francuska vojska napala je Savoju, čime počinje drugi dio Maistreova života, obilježen emigrantskim lutanjima i publicističkim radom. On bježi iz rodne Savoje i nastanjuje se u Lausanni u Švicarskoj, gdje je aktivan u krugovima katoličke političke emigracije i u organiziranju špijunske mreže u Savoju. U svojem okruženju imao je i mnogo kalvinista, što mu je bilo korisno iskustvo kada je kasnije pisao o protestantizmu. Počinje objavljivati protuprosvjeteljske i kontrarevolucionarne eseje i pamflete. Prvo djelo, „Pisma savojskog rojalista” (*Lettres d'un royaliste savoisien*), objavljuje već 1793., a četiri godine kasnije objavljuje „Razmatranja o Francuskoj” (*Considerations sur la France*), svoje najpoznatije djelo. Sljedećih nekoliko godina živi u Torinu, u Veneciji i na Sardiniji, da bi od 1803. bio veleposlanik Pijemonta na ruskom dvoru u St. Petersburgu. Zbog bliskosti s isusovačkom zajednicom u ruskoj prijestolnici, Maistre je pao u nemilost ruskoga cara Aleksandra nakon što je ovaj 1815. zabranio red pa je 1817. povučen u Torino. Posljednje godine života provodi u relativnom siromaštvu, uređujući svoje knjige za objavljivanje. Umire u Torinu 1821. godine.³

3. Teologija revolucije

Središnje mjesto u Maistreovom publicističkom radu ima kritika Francuske revolucije. Za njega, ona je posve jedinstven događaj u ljudskoj povijesti zato što je „radikalno loša”, „najviši poznati stupanj iskvarenosti”, „čista nečistoća”.⁴ Francusku revoluciju nije moguće usporediti ni s jednim drugim prošlim događajem jer je ona

---

3 Jean-Louis Darcel, „Uvod”, u: Joseph de Maistre, *Razmatranja o Francuskoj i drugi spisi*, Politička kultura, Zagreb (2005.), 9–16.

4 Maistre, *Razmatranja*, 77.

„u bitnome sotonska”.⁵

Da bismo shvatili zašto je Maistre toliko oštar u ocjeni Revolucije, važno je razumjeti njegovo viđenje uloge Boga i čovjeka u svijetu. Maistre vjeruje u kršćansku koncepciju Boga kao sveznajućega i svemogućega bića koje božanskom Providnosti aktivno sudjeluje u svijetu. Kako to vrlo slikovito opisuje, „svi smo mi povezani s prijestoljem vrhovnoga Bića labavim lancem koji nas drži, ali ne podjarmkuje.”⁶ Nasuprot različitim prosvjetiteljskim teorijama o društvenom ugovoru koje su nicala tijekom 18. stoljeća, Maistre smatra da „društvo niti jest, niti može biti ishod ugovora.”⁷ Društvene ustanove nisu proizvod samo ljudskoga djelovanja, nego je u njihovim korijenima vidljiv božanski utjecaj. Kao primjer Maistre ističe engleski ustav koji nije *ad hoc* napisan poput francuskih revolucionarnih ustava iz 1790-ih nego je ishod beskonačnoga broja okolnosti koje su „proizvele naposljetku, nakon mnogo stoljeća, najsloženije jedinstvo i najsretniju ravnotežu političkih vlasti koju je svijet ikada vidio”. Svi ti elementi savršeno su posloženi da bi doveli do baš toga ishoda, a ljudi koji su svojim djelovanjem zaslužni da je do toga došlo nisu to ni znali, niti su to planirali, niti su mogli predvidjeti da će se to dogoditi. Dakle, tvrdi Maistre, očigledno je na djelu bila neka nevidljiva sila – božanska Providnost.⁸ Iz toga slijedi da čovjek ne samo da ne može stvoriti društvene ustanove, nego ih on ne može ni popraviti, odnosno poboljšati bez pomoći Boga.⁹

Francuska revolucija primjer je pokušaja nedopuštene ljudske intervencije u Božje djelo, ona je povijesni izuzetak, čin koji je poremetio „zajednički red” koji postoji u svijetu.¹⁰ I to je razlog zbog čega je ona za ishod imala erupciju političkoga nasilja u Francuskoj: Bog je kaznio Francuze.¹¹ Sjećate li se lanca koji nas povezuje s Bogom? „U vremenima revolucija – objašnjava Maistre – lanac koji čovjeka veže naglo se steže, njegovo se djelovanje smanjuje, a njegova ga sredstva varaju. Tada, privučen nepoznatom silom, on se srdi na nju, a umjesto da ljubi ruku koja ga steže,

---

5 Maistre, *The Pope*, Howard Fertig, New York (1975.), xxxi.

6 Maistre, *Razmatranja*, 39.

7 Maistre, „On the State of Nature”, *Against Rousseau*, McGill-Queen's University Press, Montreal & Kingston – London – Buffalo (1996.), 38.

8 Maistre, *Essay on the Generative Principle of Political Constitutions*, Little and Brown, Boston (1814.), 46–48.

9 Maistre, *Essay*, 114–116.

10 Maistre, *Razmatranja*, 40.

11 Maistre, *Razmatranja*, 51.

on je ne priznaje ili je vrijeđa.” Jer, kao ni društveni poredak, ni revolucija nije ishod (samo) ljudskoga djelovanja. Odnosno, revolucionar nije tek subjekt revolucije, onaj koji svojim djelovanjem na temelju vlastite slobodne volje provodi određenu revolucionarnu političku akciju. Ne, revolucionar je sredstvo revolucije, tvrdi Maistre. „Što više preispitujemo prividno najaktivnije osobe revolucije, sve više u njima nalazimo nešto pasivnoga i mehaničkoga. Nikada nije suvišno ponavljati: nisu ljudi ti koji vode revoluciju, revolucija koristi ljude. Sasvim je točno kada kažemo da *ona ide sasvim sama*. Ta rečenica znači da se nikada Božanstvo nije tako jasno pokazalo ni u jednom ljudskom događaju.”¹² Revolucija nije tek običan događaj nego šire društveno-političko kretanje, dio Božjega plana.¹³

Maistreovo viđenje kršćanske teodiceje očito nije bilo ništa manje mračno od nasilja Francuske revolucije.¹⁴ U njegovim se riječima naziru obrisi starozavjetnoga Boga Osvetnika koji kažnjava čovječanstvo zbog grijeha: „Čovjek zadržće kada vidi kako sjajni znanstvenici padaju pod Robespierreovom sjekirom. Možemo ih samo ljudski žaliti. Ali božanska pravda nema ni najmanjega poštovanja prema mjernicima ili fizičarima. Mnogi francuski znanstvenici bili su glavni autori Revolucije.”¹⁵ Ipak, Savojac svojim francuskim čitateljima ostavlja i prostor nade: Božanstvo „kažnjava da bi preporodilo”.¹⁶ „Ako Providnost briše, ona je to bez sumnje učinila da bi pisala”, zaključuje Maistre.¹⁷ No, što Providnost piše? Vjeruje li Maistre u život nakon Revolucije?

4. Maistre i konzervativizam

---

12 Maistre, *Razmatranja*, 42–44.

13 Maistre, *Razmatranja*, 58.

14 Neki su autori u Maistreovoj teodiceji, kojoj posebnu pozornost posvećuje u „Petrogradskim večerima” (kršćanska apologetika pisana u obliku dijaloga, objavljeno posmrtno 1821.), primijetili tragove odstupanja od katoličkoga pravovjercja, iako u historiografiji općenito prevladava konsenzus o Maistreu kao katoličkom autoru. O Maistreovom kršćanskom providencijalizmu, teodiceji i soteriologiji vidi: Aimee E. Barbeau, „The Savoyard philosopher: deist or Neoplatonist?”, u: Carolina Armenteros, Richard A. Lebrun (ur.), *Joseph de Maistre and the legacy of Enlightenment*, Voltaire Foundation, Oxford (2011.), 161–189. O položaju Maistreove filozofije u kontekstu katoličkih teorija prava i politike vidi: Richard A. Lebrun, „Joseph de Maistre, how Catholic a Reaction?”, *CCHA Study Sessions*, 34 (1967.), 29–45.

15 Maistre, *Razmatranja*, 45–46.

16 Maistre, *Razmatranja*, 45.

17 Maistre, *Razmatranja*, 58.

Francuska revolucija ostavila je nemjerljiv utjecaj u Maistreovom životu pa ne čudi da je on većinu svojega djela posvetio njezinoj kritici. Iako je stoga njegova politička misao uvelike negativno određena, iz nje se ipak mogu iščitati i obrisi određenih pozitivnih političkih načela. U historiografiji se Maistrea najčešće svrstava u reakcionare zbog njegove apologije za *ancien régime*, a utjecajni britanski povjesničar ideja Isaiah Berlin nije se libio savojskoga mislioca prozvati kao preteču fašizma.¹⁸ Konzervativni elementi u njegovom svjetonazoru ostali su neopravdano zanemareni, iako su upravo oni najčešće bili temelj kritike Revolucije.

Jean-Yves Pranchère, jedan od najvećih poznavatelja Maistreove misli, objašnjava kako za njega glavni zločin Revolucije nije bila činjenica da je ona uništila staru francusku monarhiju, nego što je „uspostavila društvo čija su načela bila u protuslovlju s naravnim zakonima društvenoga poretka; društvo koje, budući da je zakinuto za samu mogućnost reda, nije u stanju imati stabilnost i mir.”¹⁹ Maistre se protivi Revoluciji, dakle, ne zbog nostalgije za starim poretkom, nego iz straha da novi poredak ne može biti uspostavljen s revolucionarnim načelima. Stabilnost i mir i inače su česti motivi u njegovim spisima. „Politička sreća, kao i obiteljska sreća, nije u buci; ona je čedo mira, spokoja, morala, poštovanja prema starim pravilima Vladavine i prema njenim časnim običajima koji zakone pretvaraju u navike, a pokornost u nagon”, piše Maistre.²⁰ Čak i kada u prvom dijalogu „Petrogradskih večeri” veliča društvenu ulogu krvnika, on to ne čini radi slijepoga obožavanja nasilja nego zato što vjeruje da kada uklonimo ustanovu krvnika „u trenutku red prepušta mjesto kaosu, prijestolja padaju i društvo nestaje”.²¹ Iz istoga razloga Maistre se gnuša masovne politike koja po njegovu uvjerenju ne može donijeti ništa dobrog. „Bog ne bira uskomešanu svjetinu, potaknutu grješnim i pomahnitalim strastima, da bude instrument Njegovih želja u provedbi najvećega djela Njegove moći na Zemlji: političkoga organiziranja nacije. Gdjegod se ljudi okupe i postanu

---

18 Vidi: Elisha Greifer, „Joseph de Maistre and the Reaction Against the Eighteenth Century”, *The American Political Science Review*, LV/3 (1961.), 591–598.; Isaiah Berlin, „Joseph de Maistre and the Origins of Fascism”, *The Crooked Timber of Humanity*, Princeton University Press, Princeton – Oxford (2013.), 95–177.

19 Jean-Yves Pranchère, „The Social Bond according to the Catholic Counter-Revolution: Maistre and Bonald”, u: Richard A. Lebrun (ur.), *Joseph de Maistre's Life, Thought, and Influence. Selected Studies*, McGill-Queen's University Press, Montreal & Kingston – London – Ithaca (2001.), 196–197.

20 Maistre, *Razmatranja*, 173.

21 Maistre, *St Petersburg Dialogues*, McGill-Queen's University Press, Montreal & Kingston – London – Buffalo (1993.), 20.

vrlo uzbuđeni, gdje god se njihova moć razvija uz buku i prohtijevanja, tamo se ne će naći stvaralačka snaga: *non in commotione Dominus*. Tu moć obznanjuje samo nježni povjetarac.²²

Kao konzervativac, Maistre smatra da političke odluke trebaju biti temeljene na povijesnom iskustvu. „Povijest je eksperimentalna politika, odnosno jedina dobra politika”, kaže on.²³ Umjesto političkih teorija, koje su „gotovo uvijek protivne iskustvu”, čovjek se treba okrenuti „poukama o umjerenosti i pokornosti koje bi morao mukotrпно naučiti iz povijesti”.²⁴ Osim toga, ljudska politika ne smije izlaziti iz političkoga okvira koji je povijesno utemeljen, u velikoj mjeri pod utjecajem božanske Providnosti. „Ako neoprezni ljudi prijeđu te granice presmionim reformama – objašnjava Maistre – narod gubi ono što je imao, a da ne postigne ono što želi.”²⁵ Zato su ne samo revolucije nego i reforme sumnjivi politički procesi, obično s lošim posljedicama.²⁶

U svojem duboko konzervativnom stavu i odbojnosti prema svakoj nagloj političkoj promjeni, Maistre je bio vjeran i kada je u pitanju bila kontrarevolucija. On 1790-ih kritizira francuske rojaliste, zagovaratelje brze i nasilne kontrarevolucije. Vjeruje da će kontrarevolucija doći sama od sebe ako revolucionarni teror i stradanja pučanstva potraju duže. Osim toga, boji se da bi kontrarevolucija dovela do raspada Francuske i njezine teritorijalne podjele između susjednih država.²⁷ Poznate su njegove riječi da „ponovna uspostava Monarhije, koju nazivaju kontrarevolucijom, ne će uopće biti *suprotnarevolucija*, već *suprotnorevoluciji*.”²⁸ Konzervativna su načela, a ne nasilna kontrarevolucija – vjerovao je Maistre – ono što će poraziti Revoluciju.

5. Zaključak

---

22 Maistre, „On the Sovereignty of the People”, *Against Rousseau*, 75–76.

23 Maistre, „On the Sovereignty”, 120.

24 Maistre, „On the Sovereignty”, 134.

25 Maistre, *Razmatranja*, 91.

26 Maistre, *Essay*, 117–118.

27 Maistre, *Razmatranja*, 54–56.

28 Maistre, *Razmatranja*, 154.

Revolucija i konzervativizam u Maistreovom djelu stoje u dijalektičkom odnosu. Bez revolucije kao apsolutnoga zla nemoguće je uopće pojmiti konzervativnu ideju. Revolucija za savojskoga mislioca nije tek politički događaj koji zauzima jednu točku u vremenu, nego društveni proces koji razara tradicionalni društveni poredak stvaran kroz čitavu ljudsku povijest. Nasuprot njezinih rušilačkih motiva i nasilnih posljedica stoji politika „nježnog povjetarca”: konzervativna politika očuvanja zatečenih društvenih ustanova, opreznih političkih promjena, ali i uvijek spremnoga Krvnika na Zemlji i Boga na Nebu koji će kazniti svaki pokušaj uznemiravanja maistreovske tradicionalističke utopije.

Maistre je majstor politički nekorektnoga stila (za preoštro pero optuživan je i u svoje vrijeme, prije dva stoljeća!) pa njegovu bespoštednu kritiku revolucionarne ljevice, ironičnu glorifikaciju Terora, heroiziranje figure Krvnika, obranu inkvizicije i neobuzdano vrijeđanje protestantizma nije nimalo dosadno čitati. Stavovi koje iznosi mogu se današnjem čitatelju činiti anakronima, a argumentacija neuvjerljivom, no njegove su ideje ostavile velik trag u konzervativnoj političkoj misli. Maistre je prvi iznio sustavnu kritiku Francuske revolucije i prosvjetiteljske političke filozofije, a njegov monarhizam, katolički ultramontanizam i organicizam bili su bitne odrednice konzervativizma u „latinskoj Europi” sve do sredine 20. stoljeća. Zato, ako se i ne slažemo s njegovim analizama i političkim rješenjima, Maistreovo djelo ostaje nezaobilazni temelj za svako ozbiljnije izučavanje konzervativizma.

Conservatism and Revolution in the Political Thought of Joseph de Maistre

ABSTRACT

The article gives a survey of Counter-Revolutionary and conservative ideology of Joseph de Maistre (1753 – 1821), Savoyard diplomat and political thinker. After a short presentation of Maistre's life and work in the first chapter, in the next part author describes his critique of the French revolution and the Enlightenment social theories. The last chapter investigates often neglected conservative elements in Maistre's political thought.

Keywords: Joseph de Maistre, French revolution, conservatism